

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΡΑΛΗ**

Την ξέρουν ως τη σύζυγο του Έλληνα πρόσηφ Δημήτρη Ράλη. Η Αλεξάνδρα Ιωαννίδου, όμως, μια αυτόφωτη προσωπικότητα, είναι λέκτορας Σλαβικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη και έχει μεταφράσει λογοτεχνία από τα ρωσικά, τα γερμανικά, τα πολωνικά. Η τελευταία της μετάφραση είναι το θεατρικό έργο που ανεβάσει από το ερχόμενο Σάββατο η ΕΘΑΑ.

Οι νέοι ζητούν από εμάς συνέπεια και ενθουσιασμό

» *«Η κοινωνία μας βλέπει το πανεπιστήμιο περισσότερο ως επαγγελματική σχολή»*

ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΣΟΛΩΜΩΝΙΔΟΥ ΔΡΟΥΣΙΣΤΟΥ

ΔΙΚΗ σας μετάφραση το έργο «Αγαπώ Γλένα Σερκένεβνα» που ανεβάζει η Κεντρική Σκηνή της ΕΘΑΑ το ερχόμενο Σάββατο. Πώς έγινε αυτό το συναπάντημα; Την παράσταση αυτή την είχα δε στην Αθήνα και η Λουτρίλα Ραζοζούμοφσκαγια είναι για μένα από τους καλύτερους θεατρικούς συγγραφείς αυτή τη στιγμή στη Ρωσία. Σε μια κουβέντα που είχαμε με τον καλλιτεχνικό διευθυντή της ΕΘΑΑ, Μηνά Τίγκιλη, με ρώτησε αν ήθελα να μεταφράσω το έργο, πράγμα που έκανα με μεγάλη ευχαρίστηση.

-Είναι το πρώτο θεατρικό που μεταφράσατε; Ναι, είναι το πρώτο θεατρικό έργο ρωσικής λογοτεχνίας. Έχω μεταφράσει δέκα λογοτεχνικά και ένα θεατρικό.

-Η μετάφραση ενός θεατρικού είναι δύσκολη; Όχι ιδιαίτερα αλλά η γλώσσα πρέπει να είναι ζωντανή. Το θεατρικό αυτό έχει να κάνει με μια νεανική γλώσσα, έτσι σκεφτόμουν κάθε φράση πώς θα την έλεγαν οι φοιτητές μου.

-Η επαφή με τους φοιτητές βοήθησε; Πάρα πολύ. Η πρώτη διόρθωση της μετάφρασης έγινε από τους φοιτητές μου. Ήλθαν στο σπίτι, πήρε ο καθένας από ένα ρόλο και διορθώναμε.

-Γιατί επιλέξατε το συγκεκριμένο έργο; Δεν το επέλεξα εγώ, αλλά ο Μηνάς Τίγκιλης. Το καταπληκτικό στο συγκεκριμένο έργο -όπως μου επισήμανε και μια φίλη θεατρολόγος- είναι ότι κρατά την τοσκαφική παράδοση του φιλοσοφικού προβληματισμού γύρω από τη ζωή, βάζοντάς την όμως σε ένα πολύ σύγχρονο περιβάλλον. Δείχνει πώς προβληματίζεται η νέα γενιά σε σχέση με τις υποτιθέμενες αξίες της παλιές.

-Η νέα γενιά προβληματίζεται; Ναι, δεν έχω καμιά αμφιβολία γι' αυτό. Και στο έργο, ενώ πολύ συχνά απογοητεύεται κανείς και λέει μα τι παιδιά είναι αυτά, στο τέλος βγαίνει ότι ο κόσμος των μεγάλων τα έχει αδικήσει και τα έχει οδηγήσει σε λάθος μονοπάτια. Το λέει κάποια στιγμή μια ηθοποιός, «κείνοι ο δικός σας κόσμος που βλέπετε σε μένα».

-Αυτό το ζείτε καθημερινά ως καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη; Ναι. Οι νέοι ζητούν από μας συνέπεια και ενθουσιασμό. Είναι απίστευτο πώς μεταδίδεται ο ενθουσιασμός ή η απογοήτευση σου στα παιδιά.

-Πώς θα χαρακτηριζόταν η σημερινή νεολαία; Υπέροχοι είναι οι νέοι, όπως πάντα, αλλά τους αποπροσανατολίζει μια κοινωνία που τους ζητά μόνο επαγγελματική επιτυχία και οικονομική καταξίωση. Εντάσσονται στο πανεπιστημιακό σύστημα για να γίνουν καλοί επαγγελματίες και να βγάλουν λεφτά. Την προοπτική της μόρφωσης, της απόκτησης αξιών, το να κάνεις κάτι που σε ενδιαφέρει, να δραστηριοποιηθείς καλλιτεχνικά, να ταξιδέψεις, να γίνεις άνθρωπος, λίγη τη μεταδίδουν. Αν πεις στα παιδιά ότι δεν είναι το παν να βρεις μια καλή δουλειά σε μια επιχείρηση για να παίρνεις τον όλο μισθό, αλλά να γίνεις ευτυχημένος και μορφωμένος άνθρωπος, σε κοπάνε πείριεργα. Οι περισσότεροι γύρω τους, αρχής γενομένης απ' τους γονιούς τους, βλέπουν το πανεπιστήμιο περισσότερο ως επαγγελματική σχολή.

-Κι όταν τελειώνοντας το πανεπιστήμιο είναι άνεργοι; Τότε καταλαβαίνουν ότι για την ανεργία κάθε άλλο πα-

ΦΩΤ: Γ. ΝΗΣΕΙΩΤΗΣ

ρά οι σπουδές τους φτάνει και ότι απλώς, κάποιον, μεταθέτουν τις ευθύνες για συγκεκριμένες κοινωνικές και την οικονομικές πολιτικές στο πανεπιστήμιο.

-Εσείς κάνατε στη ζωή σας αυτό που θέλατε; Ναι, είχα την ευλογία να μεγαλώσω μέσα σε ένα σπίτι που μου έλεγαν να κάνω πρωτίστως αυτό που μου αρέσει και μετά αυτό που πρέπει, ή μάλλον ότι πρέπει να κάνει αυτό που σου αρέσει!

-Βέβαια για να κάνεις αυτό που σου αρέσει, πρέπει να το ξέρεις. Οι νέοι σίμπερα ξέρουν τι τους αρέσει; Μπορεί όχι, αλλά γίνεται να μπουουν στη διαδικασία να το ψάξουν.

-Στο Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη έρχονται φοιτητές; Ναι, δεκάμαστε 50 με 60 το χρόνο, αλλά πάντα έχουμε ζήτηση και δεν διατάζουν τα παιδιά να πέσουν με τα μούτρα στα ρωσικά, τα τουρκικά, τα βουλγαρικά, τα πολωνικά και άλλες γλώσσες.

-Η ρωσική γλώσσα τι ορίζοντες σας άνοιξε; Για μένα η ρωσική γλώσσα είναι πόσιπος και λογοτεχνία. Πέρα απ' την αξιέπαιστη λογοτεχνία του 19ου αιώνα, υπάρχουν υπέροχοι συγγραφείς του 20ού αιώνα που δεν τους γνωρίζουμε στην Ελλάδα διότι δεν έχουν

μεταφραστεί επαρκώς.

-Γι' αυτό προχωρήσατε στις μεταφράσεις; Ναι, γιατί διαβάζεις κάτι και λες δεν είναι δυνατό να μην το διαβάσουν στην Ελλάδα.

-Η μετάφραση της ποίησης... είναι πολύ δύσκολη. Δεν μπορείς να μεταφράξεις ποίηση με χρονικά περιθώρια εκδοτικού οίκου. Δοκιάζεις λέξεις, διαβάζεις δυνατά για να ακούσεις τη μελωδία, και η ρωσική ποίηση έχει μια επιπρόσθετη δυσκολία στο ότι έχει διατηρήσει την ομοιοκαταληξία.

-Το πεζό είναι πιο εύκολο; Όσο πιο κοντά στο πρωτότυπο, χωρίς όμως να φαίνεται όταν το διαβάζεις κάποιος ότι είναι ξένη γλώσσα. Κρατάς την ελληνική σύνταξη διότι εκεί γίνεται τα μεγαλύτερα λάθη.

-Πότε μια μετάφραση είναι καλή; Όταν την διαβάζεις και δεν καταλαβαίνεις ότι είναι μετάφραση.

-Σκέφτηκετε τον αναγνώστη την ώρα που κάνετε τη μετάφραση; Ναι, τη διαβάω δυνατά και τη δίνω σε φίλους να τη διαβάσουν πριν την πάω στον εκδοτικό οίκο.

-Ο εκδοτικός οίκος επιλέγει τα έργα που θα μεταφράσει; Σου δίνουν μια σειρά από βιβλία και σου ζητούν να δεις αν αρέσει κάποιο να μεταφραστεί ή εισηγηθείς ένα πολύ καλό βιβλίο που έτυχε να έχεις

διαβάσει.

-Εσείς γράφετε λογοτεχνία; Φοβάμαι. Είναι ένα σύνδρομο που έχουν πολλοί μεταφραστές φίλοι μου. Λατρεύουμε τόσο πολύ τη λογοτεχνία που τρέμουμε να γράψουμε μερικοί οι ίδιοι διότι νομίζουμε ότι θα είναι καλά.

-Η αγάπη για το θέατρο από πού πηγάζει; Από τους γονείς μου, που μας πήγαζαν θέατρο και κινηματογράφο.

-Ποια είναι η καλή παράσταση; Πολύ δύσκολη ερώτηση. Καλή παράσταση είναι αυτή που δεν με κάνει να αντιδρώ «σωματικά». Όταν βλέπω κάτι άγιοστο, σκεδόν με νόπο, που μια πηγάναν θέατρο και κινηματογράφο.

-Ποιο είναι για σας το καλό λογοτεχνικό βιβλίο; Εκείνο που με κέντησε να το αφίσω, όπως τα «100 χρόνια μοναξιάς», που τα άρχισα το πρώι και τα τελείωσα το βράδυ, χωρίς να σηκώσω από την πολυθρόνα.

-Τις μέρες μας βρίσκετε τέτοια βιβλία, διότι εγώ δυσκολεύομαι. Υπάρχει μεγάλη δυσκολία διότι έχουν πείσει πολλά best sellers στην αγορά που καλούν την ποιότητα. Η φιλοσοφημένη λογοτεχνία έχει χάσει το κοινό της, η περιγραφή ενός τοπίου διαβάζεται πολύ πιο δύσκολα τις μέρες μας. Αλλά υπάρχουν, γράφονται καθημερινώς υπέροχα βιβλία.

Έχω ξετρελαθεί με τον Ακάμα

-Η επαφή σας με την Κύπρο πώς ξεκίνησε; Ντρέπομαι που το λέω αλλά για πρώτη φορά ήλθα με το Δημήτρη. Η πρώτη επαφή όμως με την Κύπρο ήταν στην εισβολή. Ήμουν παιδάκι, άκουγα τις συζητήσεις των γονιών μου και ένιωθα την αγωνία τους. Είχαν επιστρατεύσει τον πατέρα μου και ζήσαμε τα γεγονότα από πολύ κοντά.

-Όταν μάθατε ότι θα έρχόταν ο σύζυγός σας πρόσηφ στην Κύπρο; Χάρηκα πάρα πολύ.

-Δεν είναι δύσκολο να ζείτε κάποιες μέρες στη Θεσσαλονίκη; Δεν έχουμε ζήσει ποτέ συνεχώς μαζί, από την αρχή της σχέσης μας εδώ και οκτώ χρόνια αυτό γίνεται.

-Γνωριστήκατε στο Υπουργείο Εξωτερικών; Ναι, όταν εργαζόμουν ως ειδικός επιστημονικός σύμβουλος σε θέματα Βαλκανίων.

-Ποιες μέρες είστε Κύπριο; Εξαριτάται, υπάρχουν φορές που είμαι συνεχώς εδώ και άλλες που λόγω των επαγγελματικών μου υποχρεώσεων πρέπει να λείπω.

-Πώς βρήκατε την Κύπρο; Πολύ ζεστό νησί, με πολύ φιλόξενους ανθρώπους. Το τοπίο της Κύπρου συχνά με στεναχωρεί. Μιλώ κυρίως για τα παράλια με τα μεγάλα ξενοδοχεία. Έχω όμως ξετρελαθεί με τον Ακάμα, μου αρέσουν οι περιοχές που δεν έχουν υποστεί την τουριστική εξέλιξη, το Τρόδος με τα γύρω χωριουδάκια του.

-Πώς βιώνετε την ιδιότητα της συζύγου του Έλληνα πρόσηφ; Πρέπει να ανταποκρίνεσαι σε σειρά υποχρεώσεων. Έχει ενδιαφέρον. Ο Δημήτρης είναι αυτόρκης, έτσι όταν φεύγω είναι καλά, δεν δυστυχεί. Συζητούμε τα πάντα μαζί, στρίγγιζε ο ένας τον άλλο. Μου ζητά τη γνώμη μου αλλά και εγώ τη δική του.

-Αιβάξτε τα δικά σας βιβλία; Ναι, αν και λατρεύει την ιστορία - τη λογοτεχνία την έμαθε μέσα από μένα.

-Και το θέατρο το αγάπησε από σας; Νομίζω ότι πάντα πήγαμε θέατρο, εγώ τον πήρα στον κινηματογράφο. Τρελαίνομαι για τον καλό κινηματογράφο που απολαμβάνω στη Θεσσαλονίκη με συναδέλφους μετά το πανεπιστήμιο ή όστερα ταβερνάκι. Αυτή είναι η θεσσαλονικιακή ζωή.

-Η κυπριακή ζωή είναι; Εδώ είμαι πιο κλεισμένη, ίσως γιατί η Λευκωσία σε αναγκάζει να χρησιμοποιείς πολύ αυτοκίνητο. Η Κύπρος πάντως έχει πολλά κοσμική ζωή.

-Πώς ξεκουράζεστε; Διαβάζοντας, ταξιδεύοντας, πηγαίνοντας βόλτα με το σκύλο μου.

-Η τέχνη είναι για τον άνθρωπο... το άλφα και το ωμέγα της ζωής. Θεωρώ πολύ τυχερούς ανθρώπους τους καλλιτέχνες.

-Καλλιτεχνες είναι κι αυτός που μαγειρεύει υπέροχα; Ναι, αλλά το μαγειρέμα για μένα είναι πρωτίστως πράξη τρυφερότητας (ίσως και η τέχνη τελικώς...).

-Εσείς μαγειρεύετε; Ναι, μου αρέσει πάρα πολύ, στη Θεσσαλονίκη μαγειρεύω για φίλους, συναδέλφους, φοιτητές.

-Έχετε ένα στόχο ζωής; Πολλά ταξίδια προς Λατινική Αμερική και Ασία που δεν τα ξέρω ακόμα.

-Τι σας κοιμπώνει σε ένα νέο τόπο; Δεν μου αρέσουν οι στιγμηνίοι τουριστικοί προορισμοί.

Η λατρεία για τον Ντοστογιέφσκι

-Πού γεννηθήκατε; Στην Αθήνα. Ο πατέρας μου ήταν επιχειρηματίας και η μητέρα μου αφιερωμένη σε εμάς, σε εμένα και στην κατά ένα χρόνο μικρότερη αδελφή μου.

-Πώς ήταν τα παιδικά χρόνια; Πολύ ευτυχισμένα, με πάρα πολλές εκδρομές και ταξίδια σε όλη την Ελλάδα και τον κόσμο.

-Κάτι που συνεχίζετε μέχρι σήμερα; Ναι, με την πρώτη ευκαιρία πήμε εκδρομές με το Δημήτρη.

-Στο σχολείο ήσασταν καλή μαθήτρια; Στη Γερμανική Σχολή που φοίτησα, δυστυχώς ήμουν πάρα πολύ καλή μαθήτρια.

-Γιατί δυστυχώς; Διότι οι καλοί μαθητές έχουν ένα μεγάλο σύνδρομο, θεωρούν ότι σε όλη τους τη ζωή πρέπει να ξεχωρίζουν και δεν επαναστατούν εύκολα.

-Δεν επαναστάτησατε στην εφηβεία; Επαναστάτησα μόλις τελείωσα το σχολείο. Είχα περάσει στην Ιστορία - Αρχαιολογία του Πανεπιστημίου Αθηνών και θεωρήθηκε μεγάλη επιτυχία. Πήγα 3-4 φορές στο μάθημα αλλά δεν μου άρεσε και με το «έτσι θέλω» έφυγα για το εξωτερικό.

-Τι θέλατε να σπουδάσετε; Κάτι που να είχε σχέση με ξένες γλώσσες και λογοτεχνία.

-Γράφατε; Βέβαια, έγραφα ποιήματα στην εφηβία,

μετέφραζα διηγήματα, ζωγράφιζα μετά μανίας - όλα όσα κάνουν οι έφηβοι συνήθως.

-Στο σπίτι δεν σας καλλιεργήσαν την καλλιτεχνική αυτή τάση; Η μητέρα μου δυστυχώς είχε μια παράξενη άποψη, μας έλεγε πρώτα να σπουδάσουμε μια επιστήμη και μετά να κάνουμε αυτό που θέλαμε. Ήθελα να πάω στη Σχολή Καλών Τεχνών και αρνήσαν η μητέρα μου με την πρόφαση ότι θα μου χαλούσαν το ταλέντο. Έχοντας λοιπόν μπει στο Πανεπιστήμιο Αθηνών έκανα αιτήσεις για Σλαβική Φιλολογία και έφυγα για τη Χαϊδελβέργη.

-Γιατί επιλέξατε τη σλαβική φιλολογία; Λόγω της μεγάλης λατρείας που έχω μέχρι σήμερα για τον Ντοστογιέφσκι (αυτό συμβαίνει σε οκτώ από τους δέκα ολαβολόγους). Ήθελα να τον διαβάσω στο πρωτότυπο και από 16 χρονών έκανα μαθήματα ρωσικής. Στη συνέχεια αποφάσισα να μάθω και άλλες σλαβικές γλώσσες, να ταξιδέψω και γι' αυτό επέλεξα τις σπουδές στη Γερμανία.

-Στο σπίτι πώς αντέδρασαν που φύγατε για σπουδές στη Γερμανία; Έγιναν μάχες διότι η μητέρα μου ήθελε να με κρατήσει στην Ελλάδα, ο πατέρας μου όμως, που πίστευε πολύ στην ανεξαρτησία των γυναικών, με πήρξε. Στο χρόνο πάνω με ακολούθησε η αδελ-

φή μου. Πήγα τέλος του '84 και έζησα την πώση του τείχους του Βερολίνου.

-Πώς διάσκατε στο γερμανικό σχολείο τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο; Πάρα πολύ κριτικά. Δεν μας διδασκαν μόνο από ένα βιβλίο, αλλά από λίστα συγγραφέων. Θαύμαζα τον τρόπο που έβλεπαν το παρελθόν τους, σκεδόν με νόπο, για να μην επαναλάβουν τα ίδια ιστορικά λάθη.

-Αν διάσκατε και εμείς με ανάλογο τρόπο τη δική μας Ιστορία; Αυτό το προσπαθούν μερικοί πεφωτισμένοι άνθρωποι αλλά δεν τους αφήνουν. Η κριτική προσέγγιση της Ιστορίας και η αυτοκριτική, για να γίνει σε ελληνικά σχολεία, θα περάσει ακόμα μια εκατονταετία.

-Ίσως γι' αυτό επαναλαμβάνουμε τα ίδια λάθη και να κλάιμε χαμένες πατρίδες... Ακριβώς.

-Πώς ήταν η φοιτητική ζωή στη Γερμανία; Πάρα πολύ ωραία. Αγαπώ τους Γερμανούς ως λαό, είναι βαθιά φιλοσοφημένοι στη σκέψη τους, στον τρόπο με τον οποίο βλέπουν τα πράγματα. Μέσα από την πρόσφατη σχετικά Ιστορία τους βγήκαν πολύ πιο ώριμοι, πολύ πιο νοσημένοι. Υπήρξαν θύτες κι αυτο σημαίνει απίστευτο βάρος. Οι Γερμανοί είναι καταπληκτικοί φίλοι, αλλά πρέπει να ξέρετε να αντέχεις την ειλκρινεία τους,

